

Slimību profilakses un kontroles centrs

Duntes iela 22, K-5, Rīga, LV-1005, tālr. 67501590, fakss 67501591, e-pasts pasts@spkc.gov.lv

Rīgā

Par masalu aktualitātēm

Slimību profilakses un kontroles centrs (turpmāk – SPKC) informē, ka saskaņā ar Pasaules Veselības organizācijas (turpmāk – PVO) datiem Eiropā ir konstatēts ievērojams masalu gadījumu skaita pieaugums¹.

No 2023. gada 1. janvāra līdz 30. novembrim 22 valstis Eiropas Savienības epidemioloģiskās uzraudzības sistēmai (TESSy) ir ziņojušas par 2242 masalu gadījumiem, un lielāko daļu gadījumu ziņoja Rumānija (1687), Austrija (172), Francija (111), Vācija (72), Beļģija (70), Polija (32), Itālija (27), Spānija (12) un Zviedrija (11). Pārējās valstis, kurās ir ziņots par gadījumiem (Horvātija, Dānija, Igaunija, Somija, Ungārija, Īrija, Latvija, Lihtenšteina, Lietuva, Nīderlande, Norvēģija, Portugāle un Slovākija) 2023. gadā ir ziņojušas par mazāk nekā 10 gadījumiem. Vislielākais masalu gadījumu skaita pieaugums 2023. gadā ārpus ES/EEZ valstīm novērots: Apvienotajā Karalistē (167), Šveicē (41), Ukrainā (55)².

Apvienotās Karalistes Veselības drošības aģentūra (UKHSA) brīdinājusi, ka masalu uzliesmojumi varētu izplatīties visā Lielbritānijā, ņemot vērā saslimšanas gadījumu pieaugumu un zemo vakcinācijas aptveri³.

Kopumā PVO Eiropas reģionā no pagājušā gada janvāra līdz oktobrim tika ziņots par vairāk nekā 30 000 masalu gadījumu, salīdzinot ar 941 gadījumu visā 2022. gadā, kas ir vairāk nekā 30 reizi pieaugums. Tā pat arī bijušas gandrīz 21 000 hospitalizācijas un pieci ar masalām saistīti nāves gadījumi (ziņots divās valstīs)¹.

PVO ziņo, ka vidēji divi no pieciem masalu gadījumiem bija konstatēti bērniem vecumā no viena līdz četriem gadiem un katrs piektais gadījums reģistrēts cilvēkiem vecumā no 20 gadiem¹.

Latvijā 2023. gadā apstiprināts viens ievests masalu gadījums. No 2020.-2022. gadam netika reģistrēts neviens masalu gadījums un 2019. gadā reģistrēti 3 saslimšanas gadījumi. Pēdējie masalu uzliesmojumi Latvijā reģistrēti 2018. gadā (25 gadījumi) un 2014. gadā (36 gadījumi)⁴.

Vakcinācija ir vienīgais efektīvais masalu profilakses pasākums. Nepietiekama vakcinācijas aptvere rada uzliesmojuma izcelšanās un infekcijas izplatīšanās risku. Saskaņā ar

¹ <https://www.who.int/europe/news/item/14-12-2023-a-30-fold-rise-of-measles-cases-in-2023-in-the-who-european-region-warrants-urgent-action>

² <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/communicable-disease-threats-report-week-2-2024.pdf>

³ <https://www.gov.uk/government/publications/measles-epidemiology-2023/confirmed-cases-of-measles-in-england-by-month-age-and-region-2023>

⁴ <https://www.spkc.gov.lv/lv/infekcijas-slimibas-un-imunizacija>

Veselības ministrijas politikas plānošanas dokumentu „Sabiedrības veselības pamatnostādnes 2021.-2027. gadam” vakcinācijas aptvere pret masalām, masaliņām un epidēmisko parotītu (2. pote) 8 gadu vecumā līdz 2027. gadam jāsasniedz vismaz 95%⁵. SPKC dati liecina, ka vakcinācijas aptvere pret masalām 2023. gadā 2. potei bija tikai 91,7% (savlaicīgums – 84%). Savukārt 2023. gadā vakcinācijas aptvere pret masalām 1. potei bija 93% (savlaicīgums – 86,7%), kas nesasniedz PVO noteikto vakcinācijas līmeni⁶.

PVO prognozē turpmāku saslimstības pieauguma tendenci un uzliesmojumus, ja joprojām liels vecāku skaits nevakcinēs bērnus pret masalām. Ziemas beigās un pavasarī epidemioloģiskā situācija ar masalām varētu pasliktināties, atbilstoši infekcijas izplatības sezonālajām īpatnībām.

Lai novērstu masalu uzliesmojumus, SPKC aicina apzināt bērnus, kuri nav saņēmuši vakcinācijas kalendārā paredzētās vakcinācijas, un piedāvāt vecākiem veikt bērnu vakcināciju, skaidrojot tās nozīmi. Īpaša uzmanība jāpievērš bērniem, kuri plāno doties ceļojumā.

Iesakām komunikācijā ar pacientiem (bērnu vecākiem) izmantot SPKC informatīvo materiālu par masalām: https://www.spkc.gov.lv/sites/spkc/files/data_content/masalas1.pdf.

Atgādinām arī kā SPKC tīmekļa vietnē ir pieejams arī informatīvi metodiskais materiāls “Masalas. Informācija un ieteikumi ārstniecības personām”: <https://www.spkc.gov.lv/lv/media/583/download?attachment>.

Lai laikus uzsāktu pretepidēmijas pasākumus, SPKC aicina arī nekavēties ziņot par saslimšanas gadījumiem, kad ir profesionāli pamatotas aizdomas par masalām un veikt nepieciešamu laboratorisko diagnostiku⁷.

---

⁵ <https://likumi.lv/ta/id/332751-sabiedribas-veselibas-pamatnostadnes-2021-2027-gadam>

⁶ <https://www.who.int/southeastasia/activities/mr-immunization>

⁷ <https://likumi.lv/ta/id/252619-noteikumi-par-masalu-un-masalinu-pretepidemijas-pasakumiem>